Tower of London

Her Majesty's Royal Palace and Fortress of The Tower of London (vanligvis forkortet til **Tower of London** eller simpelthen **Tower**) er en borg i London, på Themsens nordlige bredd. Den eldste delen, White Tower, ble påbegynt under Vilhelm I. Denne er bevart, men den store festningen som møter dagens turister er et resultat av utvidelser gjennom århundrene.

Slottet ble anlagt utenfor City of London, og var tidligere kjernen i *Liberties of the Tower of London*. Den primære funksjonen var å være et befestet palass for monarken. Etter hvert ble Tower ikke minst kjent som fengsel og rettersted, spesielt for fanger av høy status. Tower har hatt mange andre funksjoner, og er fortsatt stedet hvor Storbritannias kronregalier oppbevares.

Tower står på UNESCOs liste over verdens kulturarv.

Innhold

Historie
- Første utvidelse
- Slottet fullføres
- Festningen inntatt
- Flere funksjoner
- Ny karakter
- Turistattraksjon
- Verdenskrigene
- Etter andre verdenskrig

Fengsel og rettersted
- Fanger i Tower
- Tortur
- Henrettelser

Bygninger
- Det hvite tårnet
  - St. Johannes' kapell
- Wakefield Tower
- Lanthorn Tower
- Salt Tower
- Broad Arrow Tower
- Constable Tower

UNESCOs verdensarv
Tower of London

Utsikt over Tower of London fra *The Gherkin*

Land	England
Sted	London
	Innskrevet ved UNESCOs verdensarvkomités 12. sesjon i 1988. Referansenr. 488.
Kriterium	KULTUR (II)(IV)
Se også	Verdensarvsteder i Europa
Eksterne lenker	UNESCO: (http://whc.unesco.org) Tower of London (http://whc.unesco.org/en/list/488)

Tower of London (England)
51°30′29″N 0°04′34″V

Martin Tower
Brick Tower, Flint Tower og Bowyer Tower
Devereaux Tower
Beauchamp Tower
Bell Tower
Bloody Tower
Queen's House
St Peter ad Vincula
Waterloo Block og Jewel House
Royal Fusiliers Museum
Hospital Block
New Armouries
St Thomas's Tower
Well Tower

Tidligere bygninger
Menasjeriet i Lion Tower

Yeoman Warders

Ravnene

Kronregaliene

Referanser

Litteratur

Eksterne lenker

Tower sett over Themsen.
Foto: Steve F-E-Cameron

Modell av Tower of London
Foto: Onofre Bouvila

Historie

The Tower of London ble grunnlagt av Vilhelm Erobreren etter hans seier i 1066, antagelig med byggestart i 1078. Det å bygge festninger var et sentralt element i normannernes krigføring. Angelsakserne hadde mange små festninger i tre, men disse var svake og man hadde ikke utarbeidet gode metoder for å forsvare dem. Normannerne var derimot svært opptatt av å sikre områder ved å bygge festninger, som de kunne føle seg trygge i dersom angelsakserne gjorde opprør.

I begynnelsen var Tower et mindre fort av tre. Vilhelm beordret etter hvert at fortet av tre skulle rives og erstattes av noe mer solid. Det skulle, som han uttrykte det, være et symbol på hans makt, en festning som forsvar og et fengsel for hans fiender.[1] White Tower stod klart omkring 20 år senere. I det neste århundret bestod Tower of London bare av denne ene bygningen med en liten borggård og en enkel ringmur.

Første utvidelse

Den første utvidelsen ble påbegynt i 1189 av rikskansleren William Longchamp mens Rikard I var på korstog. Borggården rundt White Tower ble dobbelt så stor, og det kom opp en ny ringmur med tårn omkranset av en ny vollgrav, fullført i 1199 av Rikards bror og etterfølger, Johan.

Under Henrik III (1216–1272) ble det først fokus på slottets rolle som kongelig palass. Mellom White Tower og elven ble det reist nye kongelige leiligheter. Kongen opprettet også et menasjeri for å ha underholdning innenfor murene. Etter at denne utvidelsen var ferdig, kom Henrik i strid med sine baroner, og følte behov for

en ny kraftig utvidelse. Igjen ble arealet fordoblet, denne gang til alle tre sider på land, slik at White Tower ble stående i midten. Det kom også opp en ny ringmur og vollgrav.

Vollgraven.
Marco Rimoldi (2006)

Slottet fullføres

Under Edward I (1272–1307) fikk Tower omtrent den størrelse det har i dag. Mellom 1275 og 1285 brukte kongen mer enn dobbelt så mye ressurser på Tower som det hans far hadde gjort i hele sin lange regjeringstid. Det ble anlagt enda en ny vollgrav og reist en ny ringmur, som også gikk langs elven. I muren mot Themsen ble det laget nye kongelige leiligheter. Den nye hovedporten mot land ble kraftig befestet.

Festningen inntatt

Minnetavle der skafottet stod.

Under bondeopprøret i 1381 ble Tower inntatt av opprørerne, og Simon Sudbury, erkebiskop av Canterbury og rikskansler, ble myrdet. Dette skyldtes ikke svakheter i forsvarsverkene, men at garnisonen ikke forsvarte slottet. Da slottet ble inntatt, hadde kong Rikard II forlatt det for å forhandle med opprørerne, og da en stor folkemengde kom til Tower, fryktet soldatene at de ville sette kongens liv i fare dersom de gjorde motstand.

Tower ble igjen tatt i 1460, under rosekrigene. Det ble da bombardert og beleiret, og garnisonen valgte å kapitulere med gode vilkår fremfor å kjempe en kamp de ikke kunne vinne.

Flere funksjoner

Tower of London i 1597

Etter at Edvard I hadde utvidet Tower ble flere viktige institusjoner lagt dit: Det største kongelige skattkammeret og det største myntslageriet, rikets hovedarsenal og et lager for offentlige dokumenter. Bryggene ble utvidet langs hele elvebredden for å gjøre det lettere å transportere ting inn og ut av Tower. Det var også i denne perioden at Tower først ble tatt i bruk som fengsel (se nedenfor), noe som skulle bli en svært viktig funksjon i tudortiden og elisabethansk tid.

Ny karakter

Ved restaurasjonen i 1660 begynte en ny fase i Towers historie. Under Karl II ble det utført store forandringer. Hans far, Karl I hadde mistet kontroll over London under den engelske borgerkrig, og Karl II ønsket å forhindre at dette skjedde igjen. Slottet ble kraftig opprustet med artilleri og arsenalet ble utvidet.

Samtidig begynte man å åpne slottet for besøkende. Kronregaliene ble utstilt, og det ble opprettet en utstilling av historiske våpen. Tower ble samtidig fortsatt brukt som fengsel, men i langt mindre grad enn under Tudormonarkene. Det var nå først og fremst under større nasjonale kriser, som jakobittopprørene i 1715 og

1745, og den franske revolusjon, at man plasserte fanger der. Royal Mint og dokumentlageret var fortsatt i Tower.

Det militære aspektet ble igjen styrket i 1826, da hertugen av Wellington ble konstabel av Tower of London. Han trodde, som mange andre, at en revolusjon når som helst kunne bryte ut i England, og mente at sikring av Tower var sentralt. Royal Mint hadde da allerede flyttet ut; Wellington fikk også nedlagt menasjeriet og flyttet dokumentlageret. Da Grand Storehouse, den største arsenalbygningen, ble ødelagt av brann i 1841 fikk han bygget en ny stor arsenal- og brakkebygning. Wellington mente også at publikum ikke måtte ha adgang til Tower, men dette fikk han ikke gehør for.

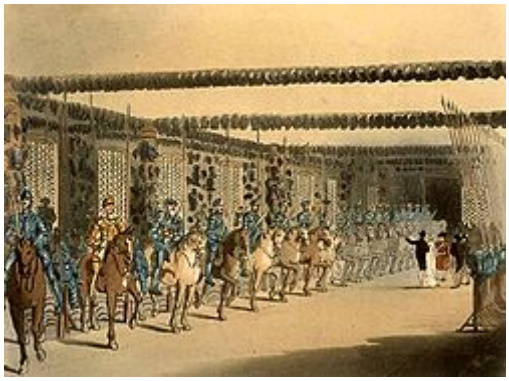

I løpet av det 18. århundre ble Tower en turistattraksjon; her våpenutstillingen på begynnelsen av 1800-tallet.
Thomas Rowlandson og Augustus Pugin (ca. 1808)

Turistattraksjon

Da Wellington døde i 1852 fryktet man ikke lenger en revolusjon. Tower hadde lenge vært en turistattraksjon, men når man ikke lenger hadde noe militært behov for Tower, kunne dette aspektet videreutvikles. Prins Albert, dronning Victorias gemal, oppfordret til at Tower skulle omformes til et nasjonalt monument, og fikk støtte for dette. Arsenalbygningene ble gradvis revet, og middelalderstrukturene ble restaurert eller gjenoppbygget. Ved slutten av Victorias regjeringstid i 1901, hadde Tower en halv million besøkende hvert år, et enormt antall på en tid hvor masseturismen ennå ikke hadde gjort sitt inntog. På slutten av 1990-årene hadde antallet besøkende økt til over to millioner årlig, hvorav tre fjerdedeler var utlendinger.

Verdenskrigene

Under første verdenskrig forble Tower åpent for publikum. Men et nytt element i krigføringen, luftangrep, førte til at man noen ganger måtte stenge. Den tyske keiseren hadde ved begynnelsen av krigen gitt klar ordre om at historiske monumenter og kongelige slott i London ikke skulle være bombemål, men siktemetodene var lite presise, og Tower ligger nær Londons økonomiske sentrum og nær et industriområde på sørsiden av Themsen. Den 13. juni 1917 falt en bombe i vollgraven ved Legge's Mount; den eksploderte ikke, og de eneste skadde var to duer. Under senere bomberaid fikk Tower noen skader. En skade, på Bowyer Tower, ble ikke forårsaket av noen tysk bombe, men av en luftverngranat avfyrt fra Tower Bridge som ikke hadde eksplodert som den skulle og falt ned på tårnet. Kanonen ble kommandert av Charles ffoulkes, kuratoren for Tower Armouries, og stillingen ble kjent da den 19. mai 1918 skjøt ned et bombefly, det eneste som ble skutt ned over London under første verdenskrig.

Alfred Hagn (1882-1958). Satt fengslet på Tower sommeren 1917, etter at han var blitt dømt til døden som tysk spion. Tegning i Aftenposten 4. juli 1917

Tower ble også brukt som fengsel igjen under første verdenskrig. Elleve tyske spioner ble henrettet ved skyting der mellom november 1914 og april 1916. Noen av dem ble skutt i vollgraven, andre på den lille skytebanen som ble opprettet så soldatene kunne trene. Den mest kjente fangen i denne perioden var Roger Casement, en irsk nasjonalist som ble funnet skyldig i høyforræderi. Etter noen dager i Tower ble han henrettet i Pentonville fengsel den 3. august 1916.

Under andre verdenskrig ble Tower et oppsamlingssenter for krigsfanger. Omkring 180 fanger var innom Tower på vei til krigsfangeleirer i det nordlige England, de fleste av dem fra Luftwaffe eller fra ubåter. To av fangene var spesielle: Den tyske generalkonsulen til Island, Dr. Gerlach, satt der i tre og en halv måned i 1940, og Rudolf Hess satt i Queen's House i fire dager i april 1941. Rollen som fengsel ble avsluttet med henrettelsen av spionen Josef Jakobs på skytebanen den 14. august 1941.

Bombing forårsaket omfattende skader på Tower, spesielt fra september til november 1941. Omkring femten høyeksplosive bomber og et stort antall brannbomber traff Tower. Flere bygninger ble helt ødelagt, blant annet North Bastion og Master of Assay Office. Under denne krigen ble Tower stengt for publikum fra starten av, og åpnet ikke før 1. januar 1946.

Etter andre verdenskrig

I etterkrigstiden har det blitt foretatt mye restaurering og renovasjon i Tower. Det mest synlige for turistene er at flere århundrers sot har blitt skrapt av murene. Det ble også fjernet noen midlertidige installasjoner fra krigen; den siste bunkeren ble revet i 1959.

17. juli 1974 ble Morterrommet i White Tower rammet av en bombeeksplosjon. En person ble drept, og 41 skadet. Ingen tok på seg ansvaret for bomben, men politiet mente at det var Den provisoriske IRA som stod bak[2]

Det er ikke lenger noen kongelig leilighet i Tower of London, men det er fortsatt et kongelig palass. Derfor er det alltid to gardister fra Dronningens garde til stede mens Tower er åpent for publikum, en utenfor Jewel House og en ved Queen's House.

Fengsel og rettersted

Fanger i Tower

Tower ble brukt som fengsel for personer av høy rang, og for religiøse dissidenter. Fanger av høy rang, som i enkelte tilfeller til og med var av kongelig byrd, ble gjerne plassert i nokså komfortable forhold, mens religiøse fanger hadde kummerligere forhold.

Den første fangen som ble satt i Tower var Ranulf Flambard, som var biskop av Durham. Han ble i 1100 funnet skyldig i utpressing. Ranulf hadde selv vært ansvarlig for deler av utviklingen av Tower etter at den første arkitekten, Gundulf, flyttet tilbake til Rochester. Han ble også den første som flyktet fra Tower, noe han klarte å gjøre ved å klatre ned muren med et tau som ble smuglet inn i cellen i en vintønne. At ingen så noe unormalt i at en tønne vin ble levert til en fange sier også noe om komfortnivået han sonet under.

Blant andre kjente fanger finner man:

- Gruffydd ap Llywelyn Fawr, walisisk prins, død under fluktforsøk i 1244
- John Balliol, konge av Skottland
- David II, konge av Skottland
- Johan II, konge av Frankrike
- Henrik VI, konge av England (myrdet der 21. mai 1471)
- Margaret av Anjou, Henrik VIs dronning
- William de la Pole, fjern slektning av Henrik VIII (i Tower 1502–1539, og dermed den som satt lengst der)
- Elizabeth I, dronning av England (i Tower to måneder i 1554, som prinsesse)

- John Gerard, jesuittprest (torturert i Tower, og flyktet)
- Walter Raleigh (i Tower 1603–1616, med sin kone og to barn; forfattet *The History of the World* der)
- Niall Garbh O Domhnaill, irsk adelsmann
- Guy Fawkes, deltager i kruttkomplottet (torturert i Tower)
- Johan Anders Jägerhorn, finlandssvensk offiser knyttet til den irske uavhengighetsbevegelsen (i Tower 1799–1801)
- George Gordon, lederen for Gordonopptøyene i 1780
- Alfred Hagn, en norsk spion i tysk tjeneste som ble dømt til døden av en britisk militærdomstol i 1917 og satt på dødscelle i Tower. Han ble senere benådet.
- Rudolf Hess, Hitlers stedfortreder (siste statsfange i Tower)
- Kraybrødrene, gangstere (de siste fangene i Tower, satt der noen dager i 1952)

Walter Raleigh var fengslet i Tower i tretten år, og hadde sin kone og deres to barn med seg.

Formelt opphørte Tower å være et fengsel i 1820, men som listen viser, ble det i noen helt spesielle tilfeller brukt også etter dette.

Tortur

Towers torturkammer er beryktet, men var langt sjeldnere i bruk enn mytene sier. Bruken av tortur ble tidlig begrenset i England, og det var først og fremst fanger som havnet i Tower av religiøse grunner som ble utsatt for det. Det var faktisk ikke noe permanent innredet torturkammer; man brukte kjelleren i White Tower eller torturerte fangene i deres celler.

Blant instrumentene som fantes var en strekkbenk og Scavengers datter, to torturinstrumenter med motsatt funksjon: Førstnevnte strakk fangens kropp, mens sistnevnte presset den sammen. Begge forårsaket uutholdelige smerter og skader som ofte var permanente.

Anne Askew er den eneste kvinnen man kan dokumentere at ble torturert i Tower. Hun ble satt der i 1546 etter å ha blitt tiltalt for heresi. Anthony Kingston, som var konstabel av Tower, fikk ordre om å utføre avhør under tortur for å få henne til å navngi andre protestanter. Hun ble lagt på strekkbenken, og holdt ut på en måte som fikk Kingston til å beundre henne. Han nektet å fortsette å pine kvinnen, og rikskansleren Thomas Wriothesley, måtte ta over.

Guy Fawkes' signatur på hans tilståelse; øverst rett etter tortur i strekkbenken, og nederst åtte dager etter torturen. Effekten på hans evne til å styre hånden er åpenbar.

Henrettelser

Kriminelle fra de lavere klasser ble gjerne henrettet ved hengning på Tyburn eller et annet rettersted i byen, mens dødsdømte av høyere rang ble halshugget på Tower Hill rett utenfor Tower.

Syv personer ble i stedet henrettet inne i Tower. Fem av dem var kvinner; mens kvinner fra lavere klasser ble hengt offentlig, ble ingen kvinner av høyere byrd henrettet på Tower Hill, men ble i stedet skjermet innenfor murene. De ble henrettet på Tower Green, og deretter gravlagt i det kongelige kapellet St Peter ad Vincula rett ved siden av. Enkelte adelige som ble henrettet på Tower Hill er også stedt til hvile i dette kapellet. Merkingen av retterstedet med et skilt er noe upresis; det var ikke noe permanent skafott på Tower Green, og plasseringen av det midlertidige skafottet varierte noe.

Syv fanger av høy byrd, inkludert to dronninger, ble halshugget på retterstedet i Tower.
Foto: Chris Nyborg

De syv, som alle ble henrettet for høyforræderi, var:

- William Hastings, 1. baron Hastings (1483)
- Anne Boleyn (1536)
- Margaret Pole, 8. grevinne av Salisbury (1541)
- Katarina Howard (1542)
- Jane Boleyn, vicomtesse Rochford (1542)
- Lady Jane Grey (1554)
- Robert Devereux, 2. jarl av Essex (1601)

George Plantagenet, 1. hertug av Clarence, broren til Edvard IV av England, ble henrettet for høyforræderi i Tower i februar 1478, men ikke ved halshogging. William Shakespeares versjon, hvor han ble druknet i en tønne malvasiavin, er nok ren fantasi, men hans død bar nok mer preg av å være et mord enn en judisiell henrettelse.

To andre kongelige fanger som antas å ha blitt myrdet i Tower er prinsene i Tower, Edvard V og hans yngre bror Richard av Shrewsbury, 1. hertug av York. Ifølge Thomas Mores *History of Richard III* leide deres onkel Rikard III inn mordere som kvalte dem med puter.

Under begge verdenskriger ble det også utført henrettelse av spioner i Tower, på en liten skytebane som nå er fjernet. Den siste henrettelsen der ble utført 15. august 1941, da den tyske agenten Josef Jakobs ble skutt av en pelotong fra Scots Guards.

Bygninger

Det hvite tårnet

Det hvite tårnet eller The White Tower er den eldste bygningen, påbegynt omkring 1078 under Gundulf av Rochesters ledelse, og antagelig fullført omkring 1097. Tårnet ble bygget for å være en bolig for kongen og konstabelen, med kongen på øverste nivå og konstabelen nede. Da Tower ble utvidet under Rikard I flyttet konstabelen ut, til en ny leilighet ved ringmuren. Kongen flyttet også, til et nytt palassbygg. White Tower var fortsatt, med sine tykke murer, et sikkert sted for monarken og Det kongelige råd i krisetider.

De kongelige leilighetene ble til tider brukt til fanger av høy rang; det var her Ranulf Flambard ble plassert i 1100, og flere andre geistlige og kongelige skulle følge. Det hendte også at mindre heldige fanger ble plassert i kjelleren, men det var ikke noe permanent fangehull der.

Innen slutten av Elizabeth Is regjeringstid hadde White Tower blitt et arsenal, lager for slottets ubrukte møbler og kongelig garderobe. I løpet av det 18. århundre ble de fleste av rommene tatt i bruk som militære lagre, og det ble utført flere strukturelle endringer. Til sist ble lagrene flyttet ut, og Royal Armouries' utstilling av våpen ble flyttet inn.

White Tower
Foto: Kjetil Bjørnsrud

Tårnet er 27,4 m høyt, og 35,9 m fra øst til vest og 32,6 m fra nord til sør. Murene er 4,6 m tykke ved bakken, og 3,3 m på toppen. Materialet er såkalt *Kentish rag*, en kraftig kalkstein fra området rundt Maidstone. I noen deler av bygningen er det brukt en finere kalkstein fra Caen i Normandie. Veggene ble hvitkalket, hvilket er opphavet til navnet.

Det er tårn i alle fire hjørner, tre rektangulære og ett rundt (nordøst). I 1675 brukte astronomen John Flamsteed det runde tårnet som observatorium, før han flyttet til Greenwich. Tårnenes kupler er fra Henrik VIIIs tid.

I 1715 ble vinduene forstørret. Dette gjorde White Tower mindre egnet som festning, men gav langt mer lys i rommene. To par av de originale normanniske vinduene er bevart i toppetasjen over inngangspartiet. Inngangen som nå brukes er den opprinnelige, men trappen er en rekonstruksjon. Den er plassert høyt over bakken for å gjøre det vanskelig å bruke rambukk mot den.

St. Johannes' kapell

St. Johannes' kapell i White Tower er et godt bevart eksempel på tidlig normannisk kirkearkitektur. Det er i kalkstein fra Caen, som er udekorert med unntak av kapitélene. Proporsjonene er perfekte, og leder blikket mot apsis med alteret. Som et kongelig kapell var det rikt dekorert, og den enkle tilstanden det er i nå er derfor villedende. All dekorasjon ble fjernet i 1550, under reformasjonen. Etter hvert ble kapellet tatt i bruk som dokumentlager. Da dokumentene ble flyttet til en bygning utenfor Tower i 1857, ble det foreslått at kapellet skulle bli et kleslager for hæren. Men det ble i stedet restaurert og tatt i bruk som kapell igjen. Kapellet har status som Royal Peculiar, og brukes ved spesielle anledninger.

St. Johannes' kapell

Wakefield Tower

Wakefield Tower ble bygget mellom 1220 og 1240, under Henrik III. Kongen bodde selv i tårnet, som er det største i Tower of London med unntak av White Tower. Det var hjertet i Henrik IIIs Tower, og et av hovedpunktene i hans forsvarsverker med kontroll over hovedporten ved elvebredden, som senere ble innlemmet i Bloody Tower. Det nedre kammeret hadde oversikt over elven inntil omkring 1280, da det ble fylt ut mot elven. Det øvre kammeret var Henrik IIIs soverom, med store vinduer mot landsiden og en stor peis. Selv om det meste av dekoren er borte, vet man fra instruksjonene Henrik III gav omtrent hvordan det så ut.

Tronsalen i Wakefield Tower.
Steve F.E. Cameron (2006)

Under Edvard I ble tårnet det øvre kammeret er forværelse til den nye kongelige leiligheten i St. Thomas's Tower, og det er mulig at det ble brukt som tron- eller audienskammer. En trone, kopiert fra St. Edvards stol i Westminster Abbey, står i dag i rommet.

I østveggen er det et stort vindu med glassmaleri, der kongens oratorium eller privatkapell lå. Man kan se enkelte rester av denne bruken, blant annet et sakrarium (vask for liturgiske kar) og en sedilia (sete for presten som forrettet). Kapellet er særlig knyttet til Henrik VI. Etter at han ble tatt til fange av Edvard IV i 1471, under rosekrigene, ble han holdt fanget i Wakefield Tower. Han ble etter kort tid myrdet mens han bad i kapellet.

Tårnet ble i lang tid, fra før Henrik VI ble fengslet der, brukt som dokumentlager, men i det 19. århundre ble det i stedet utstillingslokale for kronregaliene. De ble flyttet til Jewel House i 1967. Det har blitt restaurert, blant annet ved at det originale murarbeidet, med steinhoggermerker, har blitt blottlagt og at tømmertaket har blitt satt i stand.

Lanthorn Tower

Lanthorn Tower ble bygget samtidig som Wakefield Tower. Det ble ødelagt av brann i 1774, og ruinene ble etter kort tid revet. Den nåværende bygningen er en rekonstruksjon fra viktoriansk tid, med en utstilling som gir en introduksjon til den innerste borggården og middelalderpalasset. Flere gjenstander fra det 13. århundre er utstilt der.

Det er sannsynlig at det var i dette tårnet Elizabeth I satt som prinsesse under Maria I. Tårnet var i det 18. århundre kjent som Queen Elizabeth's Tower, og standarden var høy nok for en prinsesse som ikke var fengslet for forræderi, men som måtte holdes vekk for at hun ikke skulle konspirere.

Salt Tower

Salt Tower ble reist omkring 1238. En av de første som bodde i det store kammeret der var John Balliol, Skottlands avsatte konge. Han var fengslet der fra 1297 til 1299. I tudortiden var kammeret i konstant bruk som fengsel, og er spesielt kjent for at katolske prester satt der under Elizabeth I. Blant annet ble John Gerard torturert i Salt Tower. Noen innskrifter på veggene fra denne perioden er bevart, blant annet en med et IHS-monogram, navnet Maria og jesuittordenens motto *Ad maiorem Dei gloriam*.

Broad Arrow Tower

Broad Arrow Tower har i dag en utstilling som gjenskaper kammeret slik det kan ha sett ut da Simon de Burley bodde der. Han var privatlærer for den unge Rikard II og måtte søke tilflukt der under bondeopprøret i 1381.

Constable Tower

Tårnet ble reist under Edvard I, men slik det fremstår i dag, er det for det meste en gjenoppbygging fra det 19. århundre.

Martin Tower

Thomas Blood forsøkte i 1671 å stjele kronregaliene fra Martin Tower.

I tudortiden ble tårnet brukt som fengsel, og flere innskrifter fra denne tiden er bevart.

Martin Tower var det første stedet hvor kronregaliene ble utstilt, i 1669. De var først på bakkenivå, mens vokteren, *Keeper of the Regalia*, bodde i etasjen over. I 1671 stjal Thomas Blood regaliene fra tårnet, men kom seg ikke ut av festningen.

Brick Tower, Flint Tower og Bowyer Tower

Brick Tower, Flint Tower og øverste etasje av Bowyer Tower ble gjenoppbygget i det 19. århundre. Det skal ha vært i Bowyer Tower at George Plantagenet, 1. hertug av Clarence ble henrettet eller myrdet i 1478.

Devereaux Tower

Devereaux Tower har navn etter Elizabeth Is yndling Robert Devereux, 2. jarl av Essex, som var fange der etter sitt fall; han ble henrettet på Tower Green. Det står ved det nordvestlige hjørnet av den indre borggården, mot City of London.

Devereaux Tower, med White Tower til høyre.
Foto: Kjetil Bjørnsrud

Beauchamp Tower

Beauchamp Tower ble bygget av Edvard I omkring 1281, og erstattet porthuset fra Henrik IIIs utvidelse. Interiøret viser at det ble brukt mye tegl, noe som er et kjennetegn på bygningene fra Edvard Is tid, og på den tid en innovasjon i engelsk slottsbygging.

Det har navn etter Thomas de Beauchamp, 12. jarl av Warwick, som ble fengslet der av Rikard II fra 1397 til 1399. Det var spesielt egnet for fanger av høy rang, fordi det hadde et stort kammer, og fordi det lå rett ved boligen til konstabelen. Senere satt blant annet John Dudley, 1. hertug av Northumberland og hans fem sønner der, og under Elizabeth I døde Philip Howard, 20. jarl av Arundel i tårnet.

Bell Tower

Bell Tower og ringmuren bort til Bloody Tower stammer fra den første utvidelsen av Tower of London i 1190-årene. De stod da helt nede ved elven. Tårnet ble antagelig bygget i to faser; den nederste etasjen er polygonal, mens den øverste er rund. I de siste fem århundrer har en klokke ringt hver dag når portforbudet inntrer i Tower; den nåværende klokken er fra 1651.

I tudortiden satt en rekke høytstående personer fengslet i Bell Tower, blant annet Thomas More, Arbella Stuart og antagelig James Scott, 1. hertug av Monmouth. Ifølge tradisjonen skal også Elizabeth I ha sittet der som prinsesse i Maria Is regjeringstid. Et stykke av muren utenfor kalles av den grunn Elizabeth Walk. Det er dog mer sannsynlig at hun satt i Lanthorn Tower, som hadde en langt høyere standard.[3]

Bloody Tower

Rekonstruert renessanseinteriør i Bloody Tower.
Kjetil Bjørnsrud (2005)

Bloody Tower var den opprinnelige porten til den indre borggården fra elvesiden, inntil St. Thomas's Tower ble reist. Det øvre nivået ble ombygget under Edvard III, omkring 1360. På nederste nivå er vinsjen som kontrollerer porten; opprinnelig var det også en indre port. Kammeret i tårnet var en luksusleilighet. Det ble brukt til flere fanger av høy rang, som erkebiskopene Thomas Cranmer og William Laud av Canterbury, og George Jeffreys, 1. baron Jeffreys.

Opprinnelig het det Garden Tower, fordi det ligger ved siden av løytnantens hage, men i løpet av tudortiden fikk det navnet Bloody Tower, «Det blodige tårnet», fordi Jakob I under et besøk i 1604 ble fortalt at det var der prinsene i Tower ble myrdet. Om dette er tilfelle vites ikke; to skjeletter som kan være prinsenes ble funnet i nærheten av White Tower i 1674, og det er ingenting annet enn et gammelt rykte som knytter dem til Bloody Tower. To andre dødsfall fant derimot sikkert sted i Bloody Tower: Henry Percy, 8. jarl av Northumberland skjøt seg antagelig der i 1585 for å slippe å bli dømt for høyforræderi og dermed få slektens eiendommer inndratt (han kan også ha blitt myrdet), og i Jakob Is regjeringstid ble Thomas Overbury forgiftet i tårnet.

Tårnet er nå møblert slik det kan ha sett ut mens Walter Raleigh satt fengslet der i tretten år, fra 1603 til 1616. I denne perioden ble tårnet forhøyet og en etasje til ble satt inn, slik at Raleigh og hans familie, som bodde hos ham, skulle få nok plass.

Queen's House

Queen's House
Chris Nyborg (2008)

Queen's House er en L-formet bindingsverksbygning i tudorstil. Den var opprinnelig kjent som Lieutenant's House, og fikk sitt nåværende navn først under dronning Victoria. Bygningen skifter navn etter hvilket kjønn monarken har. *Resident Governor of the Tower of London*, løytnantens moderne sidestykke, har sin bolig der og huset er derfor ikke åpent for publikum.

Også i denne bygningen ble mange viktige fanger plassert, direkte under løytnantens oppsyn. Ifølge tradisjonen var den første av dem Anne Boleyn og den neste Katarina Howard, Henrik VIIIs henholdsvis andre og femte hustru som begge ble henrettet på Tower Green. Det er mulig at Katarina ble holdt der, men historien om Anne stemmer ikke; bygningen ble reist i 1540, fire år etter at hun ble henrettet. Det kan være en kjerne av sannhet i historien, dersom hun ble plassert i bygningen som tidligere lå på stedet, men det virker usannsynlig at den hadde høy nok standard for en dronning, selv en som var dømt for høyforræderi. I rådskammeret i den øvre etasjen er et minnesmerke over kruttkomplottet; Guy Fawkes ble avhørt i dette rommet både før og etter han ble torturert. Den siste fangen i bygningen var Rudolf Hess, som satt der i fire dager i mai 1941.

St Peter ad Vincula

St. Peter ad Vincula
Chris Nyborg (2008)

St Peter ad Vincula er et kongelig kapell med status som Royal Peculiar. Det er det siste hvilested for de som ble henrettet på Tower Green, og for mange som døde på Tower Hill. Den første kirken på stedet var sognekirke for området utenfor det opprinnelige Tower of London, men da Henrik III utvidet slottet kom den innenfor murene. Den nåværende bygningen er fra 1519–1520, det vil si i Henrik VIIIs regjeringstid.

Kapellet inneholder en rekke monumenter over offiserer ved Tower og deres familiemedlemmer. Blant kjente personer som er stedt til hvile der er dronningene Anne Boleyn, Katarina Howard og Jane Grey, og de to katolske helgenene Thomas More og John Fisher. I 1876 ble levningene under gulvet gravet opp, med dronning Victorias godkjenning. De som kunne identifiseres, som Anne Boleyn, ble gravlagt på nytt foran alteret.

Waterloo Block og Jewel House

Waterloo Block, tidligere kjent som Waterloo Barracks, er en brakke med plass til mer enn tusen soldater. Den ble reist mens hertugen av Wellington var konstabel i Tower, og er i nygotisk stil.

Den vestlige enden er kjent som Jewel House, og rommer siden 1967 kronregaliene.

Gardist fra Coldstream Guards utenfor Jewel House.

Royal Fusiliers Museum

Royal Fusiliers Museum ligger i den tidligere offisersmessen, som nå er hovedkvarter for Royal Regiment of Fusiliers. Regimentet ble grunnlagt i Tower i 1685, først for å vokte Towers kanoner. De ble etter hvert også brukt i tjeneste andre steder, og museet viser regimentets historie både i Tower og på oppdrag i og utenfor Storbritannia.

Hospital Block

Hospital Block var opprinnelig en kontorbygning for Board of Ordnance, og ble reist 1699–1700. Den ble senere sykehus for garnisonen.

New Armouries

New Armouries ble bygget for Board of Ordnance 1663–1664. Den blir nå brukt av Royal Armouries.

St Thomas's Tower

St Thomas's Tower står i den ytre muren mot Themsen. Tårnet ble reist av Edvard I mellom 1275 og 1279 for å erstatte Henrik IIIs kongelige leilighet i Wakefield Tower. Hallen har blitt rekonstruert, og et oratorium har fått nytt farget vindusglass. Et kammer har forblitt urestaurert, slik at man kan se hvor mye rommene har forandret seg gjennom århundrene. I forbindelse med kroningen av Anne Boleyn i 1532 ble det meste av tårnet ombygget slik at høyere hoffmedlemmer kunne få rom der.

Den beryktede Traitor's Gate, hvor fanger ankom i båt.
Steve F-E-Cameron (2007)

Tårnet er mest kjent for porten Traitor's Gate, «Forræderporten». Gjennom denne ankom mange av fangene i Henrik VIIIs tid med båt til Tower. Porten ble åpnet og lukket av en maskin som ble drevet enten av tidevann eller av hester, og som når porten ikke var i bruk kunne brukes til å bore ut kanonløp. Et kanonverksted ble opprettet i tårnet. Det var også en annen port, en privat inngang for kongelige som ankom fra elven. Under Edvard III ble den erstattet av en ny port i Cradle Tower, like ved Lanthorn Tower.

Well Tower

Well Tower, «Brønntårnet», er muligens det eneste tårnet utenom White Tower som har beholdt sitt opprinnelige navn. Dette til tross for at det er et misvisende navn: Det er ikke noen brønn i tårnet, men sjakter som man firte ned bøtter gjennom og hentet opp vann fra Themsen.

Tidligere bygninger

Menasjeriet i Lion Tower

Det kongelige menasjeriet ble opprettet i det 13. århundre, sannsynligvis omkring 1235 under Henrik III, men kanskje allerede i 1204 under Johan. De første dyrene ble hentet fra et menasjeri som Henrik I hadde opprettet i 1125 i Woodstock. I 1235 fikk Henrik III tre leoparder i bryllupsgave – muligens var det løver ettersom de to artene ofte ble blandet sammen i middelalderen – fra Frederik II av det tysk-romerske rike. I 1264 ble de flyttet til *The Bulwark*, som ble omdøpt til *The Lion Tower*. Dette tårnet lå ved den vestlige inngangen til Tower. Under Elizabeth I ble menasjeriet noen ganger åpnet for allmennheten. Det er funnet en løveskalle som er karbondatert til mellom 1280 og 1385, hvilket betyr at det er den eldste kjente forekomsten av et av de store kattedyrene på De britiske øyer.[4]

Innen 1804 hadde menasjeriet blitt åpnet for publikum på jevnlig basis. Det var i denne dyrehagen William Blake så tigeren som skal ha inspirert ham til å skrive diktet *The Tyger*. Den siste direktøren, Alfred Cops, som tok over i 1822 kom til et menasjeri som var i forferdelig dårlig forfatning. Han skaffet nye dyr, og publiserte en illustrert, vitenskapelig katalog. Men dyrehagens dager var snart talte, ettersom London Zoo skulle åpne i Regent's Park. Av kommersielle hensyn, hensynet til dyrenes velferd og et ønske om å oppruste Tower som festning, ble dyrene flyttet. De siste forlot Tower i 1835. Det meste av Lion Tower ble revet, slik at bare porten Lion Gate står igjen.

Yeoman Warders

Tower of London er mest kjent internasjonalt for sine Yeoman Warders, for mange mer kjent som «Beefeaters». De bærer til daglig en mørk blå hverdagsuniform med monarkens monogram i rødt og røde striper. Når monarken besøker Tower, eller Warders er på vakt under en statsseremoni, bærer de tradisjonelle

Yeoman Warder, eller «Beefeater»

røde uniformer med gullstriper fra Tudor-tiden, svært lik de Yeomen of the Guard bærer. Deres opprinnelige funksjon var den britiske monarks personlige livvakter og fangevoktere. I dag har the Yeoman Wardens kun seremonielle oppgaver og fungerer stort sett som turistguider. Det er pensjonerte offiserer fra hæren og marinen som får stillingene, og det blir ansett som en ære.

Den eldste og av de mest interessante seremoniene på Tower, er «Ceremony of the Keys». Dette er den seremonielle lukkingen av Tower for kvelden, og har pågått hver kveld, mer eller mindre uforandret, i 700 år.

Blant Yeoman Warders har det gått sport i å fremvise den typisk britiske knusktørre humoren for turistene. Dette gjelder særlig når de skal svare på spørsmål som de har fått tusen ganger før. Et par typiske eksempler: Da en turist spurte hvor de halshogde folk, svarte vokteren «Normalt rett over skuldrene», og da en kvinne spurte om alle ravnene ble gravlagt på samme sted svarte en vokter «Nei, frue, bare de døde».

Ravnene

To av ravnene i Tower. I bakgrunnen en av de to gardistene fra Dronningens garde.
Ingo Zwank (2006)

Det er en gammel tradisjon at det skal være minst seks ravner i Tower of London. Karl II skal ha krevd at de måtte fjernes, fordi de forstyrret den kongelige astronomen John Flamsteed mens han arbeidet der (se White Tower). Men dette skjedde ikke, fordi noen fortalte kongen legenden som sier at dersom ravnene forlater Tower vil White Tower, monarkiet og riket falle. Etter borgerkrigen og henrettelsen av Karl I tok kongen ikke sjansen på å utfordre skjebnen, og fikk i stedet flyttet observatoriet til Greenwich.

Towers offisielle historiker, Geoffrey Parnell, har ikke funnet noen skriftlig referanse til ravnene som er eldre enn 1895, men ingen vet når de først kom og når legenden oppstod.[5] Ville ravner var tidligere vanlige i London, spesielt rundt kjøttmarkedene. Det er godt mulig at ravner som levde av avfall fra markedet ved Eastcheap på et tidlig tidspunkt begynte å holde til i Tower.

Under andre verdenskrig døde alle unntatt en, Grip, av sjokk under bomberaidene. Før Tower ble gjenåpnet i 1946 sørget man for å ha seks ravner på plass.

Det er nå åtte ravner, som har fått vingene klipt for å hindre dem i å fly avsted. De tas hånd om av en *Ravenmaster*, en oppgave som tildeles en av Yeoman Warders. Ravnenes navn, kjønn og alder var pr. november 2006:

- Gwylum (M/18)
- Thor (M/15)
- Hugin (F/11)
- Munin (F/11)

- Branwen (F/3)
- Bran (M/3)
- Gundulf (M/1)
- Baldrick (M/1)

I 2006 ble ravnene flyttet innendørs en periode på grunn av frykt for fugleinfluensa, men siden juli samme år har de igjen gått ute på plenene.

Når ravner dør, blir da gravlagt på området, og deres navn blir føyet til på et skilt ved graven.

Kronregaliene

Utdypende artikkel: Storbritannias kronregalier

Kronregaliene, eller kronjuvelene, har vært i Tower of London siden 1303, etter at de ble stjålet fra Westminster Abbey. Det meste av dem skal ha blitt gjenfunnet etter kort tid. Etter kroningen av Karl II ble de låst inn, men publikum kunne få adgang til å se dem ved å betale en avgift til vokteren. Denne ordningen tok slutt fra Thomas Blood stjal regaliene etter å ha bundet og kneblet vokteren.

Regaliene ble så oppbevart i Wakefield Tower i omtrent hundre år. De ble der beskyttet av væpnede vakter. Under andre verdenskrig ble de fjernet av sikkerhetsgrunner, og skal ha blitt oppbevart enten i velvet til Sun Life Insurance Company i Montréal i Canada sammen med Bank of Englands gullreserve, i Round Tower i Windsor Castle eller i Fort Knox i USA. Windsor er den mest sannsynlige muligheten, ettersom regaliene ikke skal forlate riket.

I 1967 ble de flyttet til et nytt Jewel House i Tower, hvor de fortsatt er. For mange besøkende til Tower er det å se kronregaliene et høydepunkt, og det er ofte lange køer. For å håndtere de mange besøkende, og samtidig kunne ivareta sikkerheten, må man stå på et rullebånd som kjører sakte forbi regaliene.

Referanser

1. ^ Fisher 1987
2. ^ BBC: On this day 17 July 1974 (http://news.bbc.co.uk/onthisday/hi/dates/stories/july/17/newsid_2514000/2514429.stm), hentet 2007-07-20
3. ^ Parnell 1998, s. 36
4. ^ BBC-908 «Big cats prowled London's tower» (http://news.bbc.co.uk/2/hi/science/nature/4371908.stm), BBC News Online, 2005-10-24
5. ^ «Tower's raven mythology may be a Victorian flight of fantasy» (http://www.guardian.co.uk/monarchy/story/0,2763,1351402,00.html), Guardian Unlimited 2004-11-15, hentet 2007-07-20

Litteratur

- Leonard Everett Fisher: *The Tower of London*, MacMillan Publishing Company, 1987
- Peter Hammond: *Her Majesty's Royal Palace and Fortress of the Tower of London*, Historic Royal Palaces, London 1987
- Richard Herrmann: *Mine gleders by*, Cappelens Forlag, 1983
- Geoffrey Parnell: *The Tower of London Past & Present*, Sutton Publishing, London 1998, ISBN 0-7509-1763-6

Eksterne lenker

- Offisielt nettsted (http://www.hrp.org.uk/tower-of-london/)
- (en) Kategori:Tower of London – bilder, video eller lyd på Wikimedia Commons
- (en) *Tower of London* – galleri av bilder, video eller lyd på Wikimedia Commons
- London Pass: Tower of London (https://web.archive.org/web/20050305031502/http://www.londonpass.com/ViewAttraction.asp?Id=48)
- LondonTown.com: Ceremony of the Keys (http://www.londontown.com/London/Ceremony_of_the_Keys/)
- UNESCO (http://whc.unesco.org/pg.cfm?cid=31)

Hentet fra «https://no.wikipedia.org/w/index.php?title=Tower_of_London&oldid=20629736»

Denne siden ble sist redigert 20. jul. 2020 kl. 17:05.

Innholdet er tilgjengelig under Creative Commons-lisensen Navngivelse-Del på samme vilkår, men ytterligere betingelser kan gjelde. Se bruksvilkårene for detaljer.